

ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ОҢ ҚАНАТТЫ ЭКСТРЕМИЗМДІ АНЫҚТАУ ҮШІН ВЕБ-КОНТЕНТТІ ЖИНАУҒА АРНАЛҒАН БАҒДАРЛАМАЛЫҚ МОДУЛЬ ӘЗІРЛЕУ

Шәріпбекова С.Е., Мусиралиева Ш.Ж.,
Болатбек М.А.

Веб-сайттарға парсинг жасау – бұл веб-парақтардан деректерді немесе ақпараттарды шығарудың автоматтандырылған процесі. Қажетті деректерді шығарғаннан кейін оларды іздеуге, қайта өңдеуге, көшіруге және т.б. болады.

Қазіргі уақытта ұйымдасқан террористік топтардың экстремистік идеология, насихат және террористік актілер құрбандарының саны өсуде. Интернет желісі мен ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы ұлттық қауіпсіздік саласына айтарлықтай қауіп төндіреді. Себебі соңғы онжылдық ішінде белгілі экстремистік ұйымдар өз қызметтерін Интернет кеңістігінде белсенді жүргізетін болған. Мұндай құрылымдар үшін ақпарат алмасудың, таңдаудың және жылжытудың негізгі құралдары интернет болып келеді, сонымен қатар веб-ресурстар, әлеуметтік желілер болып табылады. Осыған байланысты интернет желісінде террористік және экстремистік ақпаратты құратын және тарататын жеке пайдаланушылардан, топтардан және интернет-қауымдастықтардан қауіп-қатерді болжау және мониторинг, қарым-қатынас тақырыбын анықтау қажет.

Интернеттегі көпшілікке қол жетімді ақпаратты талдаудағы негізгі міндеттердің бірі террористік сайттар мен террористік хабарламаларды анықтау болып табылады.

Көптеген мемлекеттер оң қанатты зорлық-зомбылықтан туындайтын қауіптің артып келе жатқанын бағалайды. Сонымен қатар, ұлттық заңнамаға сәйкес терроризмге жатқызылған оңшыл шабуылдардың саны салыстырмалы түрде аз болып қалады.

Бұл экстремистік сипаттағы зорлық-зомбылықтың таралуын немесе билік органдарының хабардарлығын арттыруды білдіреді. 2019 жылы Еуропадағы оңшыл экстремистер бірқатар зорлық-зомбылық шабуылдары үшін жауап берді. Бірқатар қылмыскерлер 2019 жылғы 15 наурызда Кристчерчтегі (Жаңа Зеландия) шабуылдарға сілтеме жасап, оң қанатты шабуылдардың халықаралық деңгейде жұмылдырушы әсерін көрсетті. Оңшыл террористер мен экстремистер, ең алдымен, өз қоғамдастығын құру және сүйемелдеу және қоңырауларды тарату үшін онлайн-платформалар арқылы желілік байланысты қолданады. Сол себепті экстремизмнің аталған түріне қарсы қызмет ретінде аталған экстремизм түрін анықтау үшін веб-контентті жинауға арналған бағдарламалық модуль әзірлеу қазіргі таңда өзекті мәселе болып табылады.

Берілген мақала Қазақстан Республикасының цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің тапсырысы бойынша ғарыштық қызмет және ақпараттық қауіпсіздік саласындағы қолданбалы ғылыми зерттеулер бағытындағы "Мәтіндегі экстремистік бағытты анықтау үшін веб-ресурстардағы семантикалық талдау модельдерін, алгоритмдерін құрастыру және киберкриминалистика құрал-жабдықтарын әзірлеу" жобасы аясында жазылды, ЖТН АР06851248.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Mattheas Hartung, Роман Клиггер, Франциска Шмидтке, Ларе Фогель Identifying Right-Wing Extremism in German Twitter Profiles: A Classification Approach, 2 июня 2017 г., Springer Link.
2. Estée Van Der Walt (estee.vanderwalt@gmail.com), Using Machine Learning to Detect Fake Identities: Bots vs Humans, January 2018, [IEEE Access](#).